

โครงการ การจัดการป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ต๋ำแบบมีส่วนร่วม
ของชุมชนบ้านแม่ต๋ำน้อย หมู่ที่ ๑๘ ตำบลแม่กา อำเภอเมือง
พะเยา จังหวัดพะเยา

ของ

ศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋ำ

จังหวัดพะเยา สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๒ (เชียงราย)

กรมป่าไม้

สารบัญ

๑. โครงการ	๑
๒. ความเป็นมาหลักการและเหตุผล	๑
๓. เป้าหมาย	๓
๔. วัตถุประสงค์เฉพาะ	๓
๕. พื้นที่กลุ่มเป้าหมาย	๔
๖. ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน	๔
๗. ติดตามประเมินผลโครงการ	๕
๘. ผลกระทบของแผนงาน	๖
๙. ปัจจัยเสี่ยงและแผนบรรเทาความเสี่ยง	๖
๑๐. ความยั่งยืนของโครงการ	๖
๑๑. งบประมาณ	๖
๑๒. การจัดการโครงการ	๗
ภาคผนวก	๘

๑. โครงการ

การจัดการป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ต้าแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านแม่ต๋ำน้อย หมู่ที่ ๑๘ ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

๒. ความเป็นมาหลักการและเหตุผล

สถานการณ์ปัญหาจากการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของโลก ณ ปัจจุบัน ป่าทำให้เกิด ภาวะการณบุกรุกทำลายป่าเป็นจำนวนมากหลายประเทศ มีปัญหาจากผลกระทบการตัดไม้ ทำลายป่า บุกรุกพื้นที่ป่า ดินถล่มทำให้เกิดภาวะน้ำท่วม เกิดความแห้งแล้งเกิดขึ้น จนเกิด ปัญหาระดับโลก สำหรับป่าไม้ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าเหลืออยู่เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๒ ของพื้นที่ทั่วประเทศ ซึ่งยังไม่เพียงพอกับความสมดุลของพื้นที่ประเทศต้องมีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ จึงมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ ๑๑ โดยมีวิสัยทัศน์ประเทศไทยมีความมั่นคง เป็น ธรรมและภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง พันธกิจพัฒนาชุมชนผลิตและการบริการ การสร้าง ความเป็นธรรมทางสังคม และสร้างภูมิคุ้มกันจากวิกฤตการณ์ วัตถุประสงค์เพื่อให้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืนคนไทยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นสุข

นโยบายรัฐบาล วิสัยทัศน์ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๓ มั่งคั่งยั่งยืน พันธกิจ ประเทศไทย ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพและสร้างสรรค์ คุณค่า สนับสนุนให้ชุมชนมีองค์ ความรู้ และสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อครอบครองทรัพยากรธรรมชาติ คุ้มครองสิทธิ และส่งเสริม บทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ปรับแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีแผนแม่บทแก้ไขปัญหการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุก ที่ดินของรัฐและการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างอื่น ดังนี้

๑. เพื่อหยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่าและทวงคืนผืนป่าจากผู้บุกรุกครอบครองให้ได้ตาม เป้าหมายกำหนดไว้ภายใน ๑ ปี

๒. เพื่อให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และ ยั่งยืน ภายใน ๒ ปี

๓. เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืนทั่วประเทศไทยให้มีสภาพ สมบูรณ์ ภายใน ๒-๑๐ ปี

๒.๑ ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑.๑ ส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างบูรณาการที่ตอบสนองต่อการพัฒนาและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม

๒.๑.๒ ส่งเสริมและอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

๒.๑.๓ พัฒนางองค์กร เครื่องมือ กลไก องค์ความรู้เรื่องจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พลิกฟื้นผืนป่าสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

๒.๑.๔ สร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนในทุกระดับ

๒.๑.๕ ทำแนวเขตเป็นแนวเดียวกันที่ยอมรับ

๒.๑.๖ บังคับกฎหมายต่อนายทุนผู้บุกรุกป่า

๒.๑.๗ ผ่อนผันให้แก่ผู้ยากไร้ โครงการจัดการที่ดินทำกินแปลงรวม

๒.๑.๘ เพิ่มพื้นที่ป่ายุทธศาสตร์กรมป่าไม้

๒.๑.๙ ป้องกันรักษาป่าที่เหลือไว้ให้อยู่และยั่งยืน

๒.๑.๑๐ ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

๒.๑.๑๑ แก้ไขปัญหาราษฎรในพื้นที่อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

๒.๑.๑๒ เพิ่มพื้นที่นอกเขตพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย การจัดการป่าอเนกประโยชน์ ยุทธศาสตร์สำนักจัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติ

๒.๑.๑๓ เสริมสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อการจัดการป่าสงวนแบบมีส่วนร่วม

๒.๑.๑๔ พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์การตามหลักธรรมาภิบาลและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๑.๑๕ ประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ป่าสงวนแห่งชาติสู่ความเป็นเลิศ

๒.๒ โครงการสำคัญ

๒.๒.๑ แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการป่าสงวนแห่งชาติ

๒.๒.๒ โครงการจัดทำและประสานแผนงานการจัดการป่าสงวนแห่งชาติแบบมีส่วนร่วมระดับชุมชน

๒.๒.๓ โครงการพัฒนากลไก การมีส่วนร่วมบริหารจัดการป่าสงวนแห่งชาติ

๒.๒.๔ โครงการสื่อสาร เผยแพร่ ผลงานด้านการจัดการป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งเชื่อมโยงสถานการณ์ปัญหาของพื้นที่หมู่บ้านแม่ต๋ำน้อย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในป่าแม่ต๋ำ ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับที่ดินทำกิน จากการเก็บเครื่องมือด้วยปัญหาต้นไม้ปัญหาจึงมีความจำเป็นเน้นในการดำเนินการแก้ไขปัญหาจากการขยายที่ดินทำกิน คุณภาพดินเสื่อม ทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของชาวบ้านแม่ต๋ำน้อย หมู่ที่ ๑๘ ตำบลแม่กา อำเภอเมืองแม่กา จังหวัดพะเยา โดยเก็บจากเครื่องมือต้นไม้ วัตถุประสงค์

๓. เป้าหมาย

เป็นเป้าหมายรวม ตำบลแม่ต๋ำน้อย ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีชีวิตที่ขึ้นจากฐานทรัพยากรป่าไม้

๔. วัตถุประสงค์เฉพาะ

๔.๑ เพื่อจัดทำแนวเขตที่ดินป่าไม้ให้ชัดเจนและเกิดการยอมรับทุกภาคส่วน

๔.๒ เพื่อให้ชาวบ้านแม่ต๋ำน้อย หมู่ที่ ๑๘ ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีส่วนร่วมในการจัดการป่าต้นน้ำ

๔.๓ เพื่อให้เกิดพื้นที่ป่าต้นน้ำ เนื้อที่ ๒,๐๐๐ ไร่ ได้รับการคุ้มครองดูแลความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น

๔.๔ เพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าลดลงและการเกิดไฟป่าลดลง

๕. พื้นที่กลุ่มเป้าหมาย

๕.๑ พื้นที่เป้าหมาย หมู่บ้านแม่ต๋ำน้อย หมู่ที่ ๑๘ ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

๕.๒ กลุ่มเป้าหมาย

๕.๒.๑ ชาวบ้านแม่ต๋ำน้อย หมู่ที่ ๑๘ ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้ประโยชน์จากโครงการได้แก้ปัญหาที่ดินทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ต๋ำ

๕.๒.๒ เทศบาลตำบลแม่กา ได้ประโยชน์จากโครงการ “สร้างเมืองด้วยปัญญา ชาวแม่กามีส่วนร่วม”

๕.๒.๓ ฝ่ายปกครองอำเภอเมืองพะเยา ได้ประโยชน์จากโครงการ ราษฎรแม่ต๋ำน้อย หมู่ที่ ๑๘ ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๕.๒.๔ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพะเยา ได้ประโยชน์จากโครงการ ได้สภาพป่ากลับมาอุดมสมบูรณ์

๕.๒.๕ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๒ (เชียงราย) ได้ประโยชน์จากโครงการ ไม่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น และได้พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น

๖. ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

๖.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรที่ดินในป่าสงวนแห่งชาติอย่างยั่งยืน

ผลลัพธ์ที่ ๑ ชาวบ้านแม่ต๋ำน้อย หมู่ที่ ๑๘ ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ได้จัดทำแนวเขตที่ดินป่าไม้ในขอบเขตเดิมอย่างชัดเจนและเกิดการยอมรับทุกภาคส่วน

กิจกรรม

๖.๑.๑ สสำรวจข้อมูลการถือครองที่ดินประสานส่วนจัดการที่ดินสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๒ (เชียงราย)

๖.๑.๒ เดินสำรวจโดยใช้เครื่องมือ จีพีเอส ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖.๑.๓ ประชุมตั้งกติกาหมู่บ้านเพื่อใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ร่วมกัน

๖.๑.๔ จำแนกพื้นที่การใช้ประโยชน์ของหมู่บ้าน

๖.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การใช้ที่ดินป่าไม้อย่างมีส่วนร่วม

กิจกรรม

๖.๒.๑ ประสานแหล่งวิชาการมหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาลัยเกษตรกรรมจังหวัดพะเยา ศูนย์พัฒนาที่ดินจังหวัดพะเยา อบรมให้ความรู้วิธีการกำจัดศัตรูพืชแทนการใช้สารเคมีให้ความรู้ในการปรับปรุงดินแบบอินทรีย์

๖.๒.๒ อบรมให้ความรู้การใช้ที่ดินป่าไม้อย่างมีส่วนร่วม

๖.๒.๓ ควบคุมการอพยพ การเข้ามาของคนในหมู่บ้าน แม่ต๋ำน้อย หมู่ที่ ๑๘ ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

๓. ติดตามประเมินผลโครงการ

๓.๑ ก่อนดำเนินโครงการประเมินผลโครงการโดยประชุมสร้างความเข้าใจกับชุมชน

๓.๒ ระหว่างดำเนินโครงการ ติดตามประเมินผลโครงการโดยการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมายว่ามีปัญหาอะไรและมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างไร

๓.๓ เมื่อสิ้นสุดโครงการ ติดตามประเมินผลโครงการโดยใช้แบบสำรวจกับชาวบ้าน

๓.๔ หลังสิ้นสุดโครงการติดตามการประเมินผลโครงการโดยตรวจสอบพื้นที่ป่าว่ามี การบุกรุกเพิ่มหรือไม่ และมีป่าเพิ่มขึ้นหรือไม่

๔. ผลกระทบของแผนงาน

๔.๑ จำแนกด้านสังคม ทำให้ชาวบ้านแม่ต๋ำน้อย มีความรักสามัคคี มีส่วนร่วมในการ จัดการป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ต๋ำของตนเอง

๔.๒ จำแนกด้านเศรษฐกิจ ทำให้ชาวบ้านแม่ต๋ำน้อย มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๔.๓ จำแนกด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้พื้นที่ป่าของหมู่บ้านไม่มีการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มขึ้น อีก

๕. ปัจจัยเสี่ยงและแผนบรรเทาความเสี่ยง

ปัจจัยเสี่ยง ผู้มีส่วนได้เสียไม่ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่

แผนบรรเทาความเสี่ยง ได้รับงบประมาณใช้ในการดำเนินโครงการตามที่กำหนด

๑๐. ความยั่งยืนของโครงการ

ทำให้ป่าสมบูรณ์ยั่งยืน ไม่มีการบุกรุก คุณภาพของชีวิตของชาวบ้านดีขึ้น และมีความ รักความสามัคคีร่วมมือกันหมู่บ้าน

๑๑. งบประมาณ

๑๑.๑ กรมป่าไม้

๑๑.๒ จังหวัดพะเยา

๑๑.๓ เทศบาลตำบลแม่กา

๑๑.๔ มหาวิทยาลัยพะเยา

๑๑.๕ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพะเยา

๑๑.๖ หน่วยงานภาคเอกชนต่าง ๆ

๑๒. การจัดการโครงการ

การบริหารองค์การของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จังหวัดพะเยา ในการจัดการโครงการจัดการป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ต๋าแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านแม่ต๋า หมู่ที่ ๑๘ ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

ภาคผนวก

ภาพแสดงการจัดการจัดการป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ตำแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้าน
แม่ตำน้อย หมู่ที่ ๑๘ ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

โครงการ การจัดการป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ตำแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านแม่ตำน้อย ๑๐ หมู่ที่ ๑๘ ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา